

dr Sławomir Milczarek
Warszawa, 2022

Miecz

w systemie Modliszki

Historia chińskiego miecza (jian) sięga około 2500 lat wstecz. Pierwsze miecze z brązu wywodzą się z okresu dynastii Shang (1600-1022 p.n.e). O ile o włóczy mówi się, że jest to królowa chińskich broni to miecz jest królem. Szabla (dao) była podstawową bronią wojska używaną nawet w XX wieku i symbolizowała siłę oraz żołnierskiego ducha, miecz (jian) natomiast był atrybutem dowódców, arystokracji i uczonych. W chińskiej tradycji wynalazek miecza/jian przypisywany jest legendarnemu Żółtemu Cesarzowi (Huang Di).

Miecz w wushu uważany jest za broń krótkiego zasięgu, łatwy w użyciu i przydatny w walce na krótki dystans. Największą popularność miecz zdobył za panowania dynastii Tang i został nazwany „Panem/królem stu rodzajów broni” (bai bing zhi jun) lub (bai bing zhi shi). W starożytnych czasach miecz używany był do samoobrony, rzadziej podczas wojny, oraz do ćwiczeń indywidualnych ciała. Od okresu Wiosen i Jesieni oraz Walczących Państw do końca dynastii Qing miecze były noszone zarówno przez klasę oficerską, jak i przez szlachtę. W rzeczywistości, wielu zwykłych ludzi również interesowało się nauką miecza i wykazało się nierzadko dużym talentem w jej opanowaniu.

Szermierka i powszechna fascynacja mieczami stały się jeszcze bardziej popularne w średniowieczu wraz z rozwojem sztuk walki, ich symbolicznym użyciem w rytuałach taoistycznych, a nawet kolekcjonowaniem mieczy, które stało się popularne wśród chińskich literatów. Wielu poetów w swoich wierszach wychwalało sztukę posługiwania się mieczem. Jednym z nich był sławny poeta z dynastii Tang, Li Bai (701-762). Li Bai był autorem wielu fraz chwalebnych miecz, wiele z nich cytowanych jest do dziś. Jak choćby: „**chang jian yi bei jiu nan'er fangcun xin**” - **długi miecz i kieliszek wina to serce prawdziwego mężczyzny**.

Pierwsze miecze wykonane były z brązu, jednak już w późnym Okresie Wiosen i Jesieni oraz w początkowym Okresie Walczących Królestw powstają pierwsze żelazne, a następnie stalowe miecze, które stopniowo wyparły broń z brązu i żelaza. Wbrew opinii, że chińska biała broń była kiepsko wykonana głównie mieczy były doskonałej jakości. Zwykle były kute warstwowo i łączone z różnych rodzajów stali, a także miały hartowane ostrza.

Budowa miecza składa się w skrócie z: jianshen/jianti - (w dosłownym tłumaczeniu: „ciało miecza”) głównia, w której wyróżnia się trzy części: sztych, część środkową oraz zastawę, jianfeng - sztych - pierwsza część głowni, czyli odcinek ok. 10 cm od końca miecza, hushou – jelec (garda), jianba - uchwyt, jianren - krawędź tnąca (ostrze), wyróżniamy krawędź górną (shangren) i dolną (xiaren), jiantan - głowica oraz jianqiao - pochwa.

Fot.1. Miecz z okresu dynastii Qing, długość ok. 1 m. Źródło: książka Zhongguo gudai leng bingqi

Metalowa garda chroniąca dłoń przechodzi prostopadle do główki. Głównia obosiecznego miecza jest w jednej trzeciej ostra, część środkowa średnio ostra, a ostatnia część przy rękojeści tępą aby móc lepiej blokować ciosy. Przeciętna szerokość ostrza przy rękojeści wynosiła około 5,0 - 6,0 cm i stopniowo zwężała się w kierunku czubka miecza. Ciężar zazwyczaj około 0,7 - 1,0 kg oraz długość miecza były indywidualnie dobierane do potrzeb użytkownika od 0,7 do 1,0 m.

W systemie Modliszki mamy dwa rodzaje mieczy. Miecz jednoręczny i dłuższy miecz chang jian zwany także mieczem „dwuręcznym”. Jest to trochę myląca nazwa gdyż w technikach tego miecza używamy zarówno jednej jak i dwóch rąk.

Najważniejsze formy miecza w Boksie Modliszki to Damo jian czyli Miecz Da Mo (Bodhidarmy) oraz Baxian jian czyli Miecz Ośmiu Nieśmiertelnych. Obie formy miecza w Modliszce Kwiatu Śliwy są formami miecza dwuręcznego. Miecz Ośmiu Nieśmiertelnych w przekazie Siedmiogwiazdnej Modliszki mistrza Yu Tiancheng jest mieczem jednoręcznym. Przy mieczach jednoręcznych mocowano czasami długie pompony, których zadaniem było rozpraszanie uwagi przeciwnika a także w ekstremalnej sytuacji służyły do wycofania miecza po wykonanym rzucie w przeciwnika. Tak więc miecz w pewnych okolicznościach zamieniał się w broń miotającą. Oprócz Da Mo jian i Baxian jian w systemie Modliszki wymieniana jest jeszcze jedna forma - Nefrytowego Miecza - Yuhuan jian. Mistrz Li Qiyu z Qingdao pod którego kierunkiem ćwiczyłem obie pierwsze formy uważa tę formę Nefrytowego Miecza za zaginioną.

Fot.2. Mistrz Yu Tiancheng w wieku 40 lat - technika kushu pangen (miecz ośmiu nieśmiertelnych) zdjęcie z parku Yu Huanding (Yantai). Źródło: archiwum autora

Naukę obu tych form poprzedza nauka tzw. „12 znaków kluczowych” (shi er zi) powszechnie znana pod nazwą jianzi. Jianzi to po prostu ćwiczenie podstaw miecza. Jianzi została prawdopodobnie opracowana w 1926 roku. Szermierka mieczem w systemie Modliszki, ma unikalne cechy ruchu ciała. Kiedy wykonujemy techniki miecza, najpierw porusza się talia, ramiona, łokcie, nadgarstki, od dołu do góry itp.

Fot.3-4. Po lewej, mistrz Wang Jun syn mistrza Wang Xiuyuan (Weifang) prezentuje technikę z formy Da Mo jian. Po prawej Wang Jun i Mariusz Targos (Wrocław) trening w Weifang. Źródło: archiwum autora

Fot.4. Autor podczas treningu z mistrzem Li Qiyu w Qingdao. Źródło: archiwum autora

Ciało, miecz i umysł osiągają jedność. Formy są zarówno pełne gracji jak i zabójcze. Formy miecza możemy podzielić na formy pokazowe (Baxian jian) i formy bojowe (Da Mo jian).

Ćwicząc z mistrzami Yu Tiancheng (Yantai), Li Qiyu (Qingdao) i Wang Xiuyuan (Weifang) miałem możliwość zapoznać się ze starymi manuskryptami dotyczącymi treningu miecza w systemie Modliszki. W materiałach o mistrzu Hao Henglu (odłam taiji tanglangquan rodziny Hao) czytamy - „kiedy Hao Henglu nauczał w Yantai przygotowywał on indywidualnie miecz dla każdego ucznia. Podczas treningu walki miecze owinięte były bawełnianym rękawem pokrytym białym proszkiem, którego celem było zostawienie na ciele partnera śladu po trafieniu. Oprócz tego używano często worka wypełnionego soją, aby ćwiczyć precyzję, doskonalić artystyczny styl miecza, zwracać uwagę na prawdziwe i praktyczne zastosowanie szermierki”.

Techniki miecza sprowadzają się głównie do pchnięć i cięć ostrym końcem. Tempa część główni służy blokowaniu. Możemy wyróżnić około 20 sposobów posługiwania się mieczem. Główne techniki mieczem to: cięcie końcem ostrza z ruchu nadgarstka w dół lub w bok (dian jian), rąbnięcie (beng jian), pchnięcie (ci jian), cięcie z góry w dół (pi jian), cięcie od dołu do góry (liao jian), cięcie z ruchu nadgarstka (kan jian), ukośne cięcie od lewej do prawej (sao jian) itd.

Miecz jako jedna z najstarszych broni otaczany był legendami. Mieczowi przypisywano magiczne zdolności, właścicielowi miał zapewnić moc duchową. Uważano, że miecz posiada duszę i nadawano mu imiona jak człowiekowi. Jako taki symbol był miecz częstym prezentem dawanym za wybitne osiągnięcia. Więcej informacji o stylu Modliszki na: <https://www.tanglangmen.com>